

การพัฒนากรอบแนวคิดการบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ DEVELOPMENT OF THE CONCEPTUAL FRAMEWORK FOR ACADEMIC MANAGEMENT BASED ON THE CONCEPT OF EXECUTIVE FUNCTION

นางสาวณัชชา ธนสมบุญ *

Natcha Thanasomboon

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโห **

Asst. Prof. Chayapim Usaho, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากรอบแนวคิด 2 กรอบแนวคิด ประกอบด้วย 1) การบริหารวิชาการ 2) ทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) โดยใช้การสังเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 11 ฉบับ การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบวิเคราะห์กรอบแนวคิดทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ และกรอบแนวคิดการบริหารวิชาการ วิเคราะห์เนื้อหาและความถี่จากแบบวิเคราะห์เอกสารกรอบแนวคิด ผลการวิจัยพบว่า 1) กรอบแนวคิดการบริหารวิชาการ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 1.2 การจัดประสบการณ์ 1.3 การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ 1.4 การประเมินพัฒนาการ ที่จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ โดย 2) กรอบแนวคิดทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1 ความจำเพื่อใช้งาน เป็นความสามารถของเด็กในการจดจำ และนำไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่ผ่านมา มีการประมวลผลและไปใช้งานต่อไปได้ 2.2 การยั้งคิดไตร่ตรอง เป็นความสามารถของเด็กในการยับยั้งชั่งใจต่อสิ่งที่มากระตุ้น 2.3 การยืดหยุ่นความคิด เป็นความสามารถของเด็กในการปรับเปลี่ยนความคิดไปตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป 2.4 การควบคุมอารมณ์ เป็นความสามารถของเด็กในการจัดการอารมณ์ 2.5 การวางแผน และจัดระบบดำเนินการ เป็นความสามารถของเด็กในการกำหนดเป้าหมาย จัดลำดับ วางแผนการทำงาน และดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

*นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*Graduate Student of Education Administration Division, Department of Education Policy Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University

E-mail Address: peatnatcha@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**Lecturer Student of Education Administration Division, Department of Education Policy Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University

E-mail Address: chayapim.u@chula.ac.th

ISSN 1905-4491

Abstract

This study was a documentary research with the purpose of developing two conceptual frameworks consisting of 1) academic management based on the concept of executive functions, and 2) executive functions. A documentary synthesis method was used. The research instrument included data recording. Data were analyzed by content analysis and frequency analysis from 11 relevant documents.

The research revealed that: 1) The conceptual framework of academic management based on the concept of enhancing executive functions consisted of four approaches 1.1 curriculum development, 1.2 learning environment, 1.3 learning experience, and 1.4 development assessment and evaluation; and 2) The conceptual framework of enhancing executive functions consisted of five elements: 2.1 working memory is the ability of children to remember and can be linked to the previous experience that has been processed, 2.2 inhibitory control is the ability of children to restrain things stimulated, 2.3 shifting/cognitive flexibility is the ability of children to be flexible with changing circumstances, 2.4 emotional control is the ability of children to manage their emotions, and 2.5 planning and organizing is the ability of children to target, prioritize, planning and implement to achieve goals.

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ / ทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ

KEYWORDS: ACADEMIC MANAGEMENT / EXECUTIVE FUNCTIONS

บทนำ

สังคมในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและรุนแรง ผู้คนส่วนใหญ่ใช้ชีวิตผ่านการสื่อสารบนมือถือ ชีวิตเร่งรีบ และเต็มไปด้วยการแข่งขันกัน คนเครียดง่ายขึ้น โลกที่เปิดกว้างขึ้น ความรู้ต่าง ๆ ง่ายยิ่งขึ้น คนจากหลากหลายประเทศและวัฒนธรรมมาเจอกัน นักเรียนจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ ทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จเพื่อที่จะเผชิญหน้ากับความไม่แน่นอน ชีวิตที่คาดคะเนได้ยาก ความท้าทายต่าง ๆ โดยที่ทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) จะช่วยให้นักเรียนสามารถรับมือกับสถานการณ์ใหม่ๆ หรือสถานการณ์ซับซ้อนได้ และช่วยให้นักเรียนสามารถยับยั้งอารมณ์ รวมไปถึงการอดทนต่อสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ได้ (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2561) ซึ่งทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) สามารถพัฒนาได้ดีที่สุดในช่วงอายุ 3-6 ปี (ปฐมวัย) หลังจากนั้นการพัฒนาจะเริ่มลดลง ดังนั้นในช่วงปฐมวัยจึงเป็นช่วงอายุที่ โรงเรียนควรใส่ใจและให้ความสำคัญในการฝึกฝนเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) เพื่อให้ได้มาซึ่งการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพต่อสังคมต่อไป (Center on the Developing Child at Harvard University, 2011)

ดังนั้น การบริหารวิชาการของโรงเรียนปฐมวัย ต้องจัดหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้นักเรียนได้รับการฝึกฝน และส่งเสริมทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ โดยเน้นด้านการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้เผชิญหน้า ลงมือทำ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเอง การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่พร้อม และส่งเสริมในการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ของนักเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนในลักษณะปัจเจกบุคคลได้ รวมไปถึงการประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากความสำคัญข้างต้นโรงเรียนจำเป็นต้องพัฒนานักเรียนและส่งเสริมทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จของนักเรียนผ่านกระบวนการจัดประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการ

โดยตรง ผู้วิจัยจึงศึกษาและพัฒนากรอบแนวคิดการบริหารวิชาการ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาการบริหารวิชาการของโรงเรียน และนำเสนอแนวทางการบริหารวิชาการ

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนากรอบแนวคิด 2 กรอบแนวคิด ประกอบด้วย 1) การบริหารวิชาการ 2) ทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษากรอบแนวคิดการบริหารวิชาการ และกรอบแนวคิดทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Documentary research) เกี่ยวกับการบริหารวิชาการ และทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ จำนวน 11 รายการ ดังนี้

1.1 ขอบข่ายงานการบริหารวิชาการ ตามการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

1.2 การบริหารงานวิชาการสมัยใหม่; แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ (สมาน อัสวภูมิ, 2551)

1.3 การบริหารวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา (จามจุรี จำเมือง, 2552)

1.4 การบริหารงานวิชาการ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

1.5 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

1.6 BRIEF-P (The Behavior Rating Inventory of Executive Function-Preschool Version) (Gioia, Espy, & Isquith, 2003)

1.7 In brief executive function skills for life and learning (Center on the Developing Child at Harvard University, 2011)

1.8 Want to optimize executive functions' and academic outcomes? (Diamond, 2014)

1.9 Boosting executive skills in the classroom (Cooper-Kahn, & Foster, 2013)

1.10 EF ภูมิคุ้มกันชีวิตและป้องกันยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558)

1.11 คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย (สุภาวดี หาญเมธี, 2561)

2) การออกแบบเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 กรอบแนวคิดการบริหารวิชาการ

ตอนที่ 2 กรอบแนวคิดทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ

3) การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร โดยการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เนื้อหา และความถี่

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 กรอบแนวคิดการบริหารวิชาการ

การศึกษากรอบแนวคิดการบริหารวิชาการจากเอกสาร 5 รายการ พบความเกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า การทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จในโรงเรียน คือ การแสดงให้เห็นว่าทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดทำหลักสูตรอย่างเป็นทางการของโรงเรียน และการที่จะให้นักเรียนมีทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จนั้นเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเตรียมพร้อมตั้งแต่ในระดับปฐมวัย เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเองในการเรียนเมื่อก้าวเข้าสู่ระบบการศึกษา และในการใช้ชีวิตในอนาคตต่อไป (พิมพ์จุฑา นิมมาภิรัตน์, 2559; กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)
2. ด้านการจัดประสบการณ์ พบว่า การจะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จนั้นต้องผ่านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียน คือ แนวทางการจัดประสบการณ์โดยผ่านกิจกรรมในลักษณะบูรณาการ ผ่านการเล่น การลงมือทำอย่างหลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนตามแนวคิดทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ คือ การจัดสภาพแวดล้อมให้พร้อมทุกด้าน มีของเล่น หนังสือ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เอื้อให้นักเรียนได้ใช้ในการเรียนรู้ หรือใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558 และกระทรวงศึกษาธิการ, 2560)
4. ด้านการประเมินพัฒนาการ พบว่า การประเมินพัฒนาการทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กวัยอนุบาลสามารถทำได้หลายวิธี โดยการสังเกต บันทึกพฤติกรรม การสนทนากับเด็ก การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานของเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ดังนั้นกรอบแนวคิดการบริหารวิชาการ จึงประกอบด้วย 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การจัดประสบการณ์ 3. การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ 4. การประเมินพัฒนาการ เมื่อนำแนวคิดของนักวิชาการจำนวน 4 ท่านและสถาบันทางการศึกษา 2 สถาบัน มาวิเคราะห์เนื้อหา และความถี่ พบว่ามีความสอดคล้องกัน ดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1

การสังเคราะห์การบริหารวิชาการ

ข้อบ่งชี้	รายละเอียด	รายการเอกสาร				
		ข้อบ่งชี้ งานตาม การ กระจาย อำนาจการ บริหารและ การจัด การศึกษา (2550)	สมาน อัครภูมิ (2551)	จามจุรี จำเมือง (2552)	ปรียาพร วงศ์อนุตร โรจน์ (2553)	กระทรวง ศึกษาธิการ (2560)
1. การพัฒนา หลักสูตร สถานศึกษา	1.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ	✓	✓		✓	
	1.2 การพัฒนาสาระหลักสูตร ท้องถิ่น	✓				
	1.3 การพัฒนาหลักสูตรใน สถานศึกษา	✓		✓		✓
	1.4 การพัฒนาหลักสูตร		✓			✓
	1.5 การพัฒนาหลักสูตรและการ นำไปใช้				✓	
	1.6 การจัดทำระเบียบ และแนว ปฏิบัติ งานด้านวิชาการ	✓				
2. การจัด ประสบการณ์	2.1 การจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษา	✓				
	2.2 การจัดการเรียนการสอน		✓			✓
	2.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	✓		✓		✓
	2.4 การจัดทำแผนงานเกี่ยวกับการ เรียนการสอน				✓	
	2.5 การจัดการเรียนเกี่ยวกับการเรียน การสอน				✓	
	2.6 การแนะแนว	✓				
	2.7 การคัดเลือกหนังสือ และ แบบเรียน	✓			✓	
	2.8 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี	✓				
	2.9 การพัฒนาระบบประกัน คุณภาพและมาตรฐาน	✓				

ตาราง 1 (ต่อ)

การสังเคราะห์การบริหารวิชาการ

ขอบข่ายการ บริหารวิชาการ	รายละเอียด	รายการเอกสาร				
		ขอบข่าย งานตาม การ กระจาย อำนาจการ บริหารและ การจัด การศึกษา (2550)	สมาน อัครภูมิ (2551)	จามจุรี จำเมือง (2552)	ปรียาพร วงศ์อนุตร โรจน์ (2553)	กระทรวง ศึกษาธิการ (2560)
2. การจัด ประสบการณ์ (ต่อ)	2.10 ส่งเสริมชุมชนให้มีความ เข้มแข็งด้านวิชาการ	✓				
	2.11 ประสานความร่วมมือในการ พัฒนาวิชาการ	✓				✓
	2.12 ส่งเสริมและสนับสนุนงาน วิชาการแก่บุคคล และสถาบัน	✓				
3. การจัด สภาพแวดล้อม สื่อและแหล่ง เรียนรู้	3.1 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	✓			✓	✓
	3.2 ห้องสมุด				✓	
4. การประเมิน พัฒนาการ	4.1 การวัดผล ประเมินผล และ ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	✓		✓		
	4.2 การประเมินผลวิชาการ		✓			
	4.3 การวัดและประเมินผล				✓	✓
	4.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	✓				✓
	4.5 การนิเทศการศึกษา	✓				
	4.6 การนิเทศและพัฒนาการเรียน การสอน		✓			

จากตาราง 1 การสังเคราะห์การบริหารวิชาการโดยการวิเคราะห์ความถี่ สามารถสรุปความสอดคล้อง
ของการศึกษาเอกสาร 5 รายการ ออกเป็น 4 ขอบข่ายงาน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวคิดที่สอดคล้อง ดังนี้

- 1.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ ($f = 3$)
- 1.2 การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ($f = 1$)
- 1.3 การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ($f = 3$)
- 1.4 การพัฒนาหลักสูตร ($f = 2$)
- 1.5 การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ($f = 1$)
- 1.6 การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติงานด้านวิชาการ ($f = 1$)
2. การจัดประสบการณ์ มีแนวคิดที่สอดคล้อง ดังนี้
 - 2.1 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($f = 1$)
 - 2.2 การจัดการเรียนการสอน ($f = 2$)
 - 2.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($f = 3$)
 - 2.4 การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ($f = 1$)
 - 2.5 การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเรียนการสอน ($f = 1$)
 - 2.6 การแนะแนว ($f = 1$)
 - 2.7 การคัดเลือกหนังสือ และแบบเรียน ($f = 2$)
 - 2.8 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี ($f = 1$)
 - 2.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพและมาตรฐาน ($f = 1$)
 - 2.10 ส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งด้านวิชาการ ($f = 1$)
 - 2.11 ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ ($f = 2$)
 - 2.12 ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล และสถาบัน ($f = 1$)
3. การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ มีแนวคิดที่สอดคล้อง ดังนี้
 - 3.1 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($f = 3$)
 - 3.2 ห้องสมุด ($f = 1$)
4. การประเมินพัฒนาการ มีแนวคิดที่สอดคล้อง ดังนี้
 - 4.1 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($f = 2$)
 - 4.2 การประเมินผลวิชาการ ($f = 1$)
 - 4.3 การวัดและประเมินผล ($f = 2$)
 - 4.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($f = 2$)
 - 4.5 การนิเทศการศึกษา ($f = 1$)
 - 4.6 การนิเทศและพัฒนาการเรียนการสอน ($f = 1$)

ตอนที่ 2 กรอบแนวคิดทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ

กรอบแนวคิดทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ จากการศึกษาเอกสาร 6 รายการ พบความสอดคล้องกัน
ด้านองค์ประกอบของทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ ดังตาราง 2

ตาราง 2

การสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ

รายการเอกสาร						
ที่	องค์ประกอบของทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ	Gioia, Espy and Isquith, (2003)	Center on the Developing Child at Harvard University, (2011)	Diamond (2014)	Cooper -Kahn and Foster (2013)	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558) สภาวะดีหาญเมธี (2561)
1	ความจำเพื่อใช้งาน	✓	✓	✓	✓	✓
2	การยั้งคิดไตร่ตรอง	✓	✓	✓	✓	✓
3	การยืดหยุ่นความคิด	✓	✓	✓	✓	✓
4	การควบคุมอารมณ์	✓			✓	✓
5	การใส่ใจจดจ่อในสิ่งที่ทำ					✓
	การเฝ้าดูและสะท้อนผล					✓
6	จากการกระทำของตนเอง					✓
7	การริเริ่มและลงมือทำ					✓
	การวางแผน และจัดระบบ	✓			✓	✓
8	ดำเนินการ					✓
9	การมุ่งเป้าหมาย					✓

จากตารางสามารถสรุปความสอดคล้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ จากการศึกษาเอกสาร 6 รายการ ดังนี้

1. ความจำเพื่อใช้งาน ($f = 6$)
2. การยั้งคิดไตร่ตรอง ($f = 6$)
3. การยืดหยุ่นความคิด ($f = 6$)
4. การควบคุมอารมณ์ ($f = 4$)
5. การใส่ใจจดจ่อในสิ่งที่ทำ ($f = 2$)
6. การเฝ้าดูและสะท้อนผลจากการกระทำของตนเอง ($f = 2$)
7. การริเริ่มและลงมือทำ ($f = 2$)
8. การวางแผน และจัดระบบดำเนินการ ($f = 4$)
9. การมุ่งเป้าหมาย ($f = 2$)

จึงสรุปได้ว่า จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ โดยการวิเคราะห์ความถี่ ดังนั้น องค์ประกอบของทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ คือ 1. ความจำเพื่อใช้งาน 2. การยั้งคิดไตร่ตรอง 3. การยืดหยุ่นความคิด 4. การควบคุมอารมณ์ และ 5. การวางแผน จัดระบบดำเนินการ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า

- 1) กรอบแนวคิดการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย 4 ขอบข่าย ได้แก่ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การจัดประสบการณ์ 3. การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ 4. การประเมินพัฒนาการ จะเห็นได้ว่า สอดคล้องแนวคิดของนักวิชาการ เช่น จามจุรี จำเมือง (2552), สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558) และกระทรวงศึกษาธิการ (2560) โดยได้สรุปรายละเอียดของขอบข่ายการบริหารวิชาการไว้ ดังนี้ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป (จามจุรี จำเมือง, 2552) 2. การจัดประสบการณ์ เป็นเป้าหมายที่สำคัญของโรงเรียนระดับอนุบาล คือ การจัดประสบการณ์โดยผ่านกิจกรรมในลักษณะบูรณาการ ผ่านการเล่น การลงมือทำอย่างหลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) 3. การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ เป็นการ จัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ จิตภาพ และสังคมให้พร้อม สื่อการสอนต่าง ๆ เช่น มีของเล่น หนังสือ อุปกรณ์ที่เอื้อให้นักเรียนได้ใช้ในการเรียนรู้ หรือใช้ทำกิจกรรม รวมถึงแหล่งเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริม และสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่วางไว้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558) 4. การประเมินพัฒนาการ การดำเนินการประเมินพัฒนาการของนักเรียน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการพฤติกรรมและผลงานของนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)
- 2) กรอบแนวคิดทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ความจำเพื่อใช้งาน 2. การยั้งคิดไตร่ตรอง 3. การยืดหยุ่นความคิด 4. การควบคุมอารมณ์ และ 5. การวางแผนและจัดระบบดำเนินการ

จะเห็นได้ว่า สอดคล้องแนวคิดของนักวิชาการทั้งต่างประเทศ และในประเทศ เช่น Gioia, Espy, & Isquith (2003), Center on the Developing Child at Harvard University (2011) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558) เป็นต้น โดย สุภาวดี หาญเมธี (2561) ได้สรุปรายละเอียดของทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จไว้ดังนี้ 1. ความจำเพื่อใช้งาน เป็นความสามารถของเด็กในการจดจำ หรือเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ที่มีความหมาย และสามารถนำไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่ผ่านมา มีการประมวลผลแล้วนำมาใช้งานต่อได้ 2. การยั้งคิดไตร่ตรอง เป็นความสามารถของเด็กในการยับยั้งชั่งใจต่อสิ่งที่เข้ามากระตุ้น ควบคุมความต้องการของตนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จนหยุดยั้งพฤติกรรมได้ในเวลาที่เหมาะสม 3. การยืดหยุ่นความคิด เป็นความสามารถของเด็กในการปรับเปลี่ยนความคิดไปตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป หากสิ่งใดไม่เป็นไปตามแผนก็ทำได้ ปรับเปลี่ยนแผนได้ ไม่ยึดติดตายตัว 4. การควบคุมอารมณ์ เป็นความสามารถของเด็กในการจัดการอารมณ์ของตนเอง รู้ว่าตนเองกำลังอยู่ในภาวะอารมณ์อย่างไร รวมถึงสามารถปรับเปลี่ยนอารมณ์ได้เหมาะสมตามสถานการณ์ และควบคุมการแสดงออกทางพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม 5. การวางแผน และจัดระบบดำเนินการ เป็นความสามารถของเด็กในการกำหนดเป้าหมายการทำงาน จัดลำดับความสำคัญ และวางแผนการทำงานเป็นขั้นตอน และดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียน 4 ขอบข่ายงาน ได้แก่ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การจัดประสบการณ์ 3. การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ 4. การประเมินพัฒนาการ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์มีประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 ครูผู้สอนสามารถนำกรอบแนวคิดทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จไปใช้ในการจัดประสบการณ์ โดยเน้นกิจกรรมในลักษณะบูรณาการ ผ่านการเล่น การลงมือทำอย่างหลากหลาย รวมถึงการประเมินพัฒนาการของนักเรียนโดยการสังเกต บันทึกพฤติกรรม การสนทนากับเด็ก การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานของเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ และนำมาพัฒนาการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับนักเรียนมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ

2.2 พัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. (2550, 16 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 24ก หน้า 29-36.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จามจุรี จำเมือง. (2552). *คู่มือเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคง.

ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2561). *เลี้ยงลูกอย่างไรให้ได้ EF (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพมหานคร: แพรวเพื่อนเด็ก.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พิมพ์จุฑา นิมมาภิรัตน์. (2559). *การเสริมสร้างการกับพฤติกรรมของตนเองสำหรับเด็กอนุบาล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, กรุงเทพมหานคร.

สมาน อัสวภูมิ. (2551). *การบริหารการศึกษสมัยใหม่: แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซต.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2558). *EF ภูมิคุ้มกันชีวิตและป้องกันยาเสพติด*. กรุงเทพมหานคร: รักลูกบุ๊คส์.

สุภาวดี หาญเมธี. (2561). *คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: มติชน.

ภาษาอังกฤษ

- Center on the Developing Child at Harvard University. (2011). *In brief executive function skills for life and learning*. Retrieved from <http://developingchild.harvard.edu/wp-content/uploads/2015/05/InBrief-Executive-Function-Skills-for-Life-and-Learning-2.pdf>.
- Cooper-Kahn, J., & Foster, M. (2013). *Boosting executive skills in the classroom: A practical guide for educators*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Diamond, A. (2014). Want to optimize executive functions' and academic outcomes?: Simple, just nourish the human spirit. In P. D. Zelazo & M. D. Sera (Eds.), *Minnesota symposia on child psychology: Development cognitive control processes: mechanisms, implications and interventions* (Vol. 37). New Jersey, NJ: John Wiley & Sons.
- Gioia, G. A., Espy, K. A. & Isquith, P. K. (2003). *Behavior rating inventory for executive function-preschool version*. Lutz, FL: Psychological Assessment Resources.